УДК 658.14:303.7

Волкова Ніна Анатоліївна,
к.е.н., доцент кафедри економічного аналізу,
Одеський національний економічний університет,
Сніткіна Ірина Анатоліївна,
доктор філософії, арбітражний керуючий,
м. Одеса, Україна

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИК ОЦІНЮВАННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ СУБЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В економічної літературі існує багато авторських методик оцінювання платоспроможності, розроблених вітчизняними та закордонними науковцями, присутні й національні рекомендації, а також системи методів, що використовують організації певного типу.

Аналізуючи методики оцінювання платоспроможності можне зробити висновок, що більшість з них повністю або частково носить коефіцієнтний характер, що дозволяє оперативно проводити необхідний аналіз на основі бухгалтерської звітності підприємств. Однак, не зважаючи на велику кількість цих методик, кожна з них має свої недоліки і обмеженості у використанні.

Основними перевагами зарубіжних методик є те, що вони враховують не лише кількісні, а й якісні показники, що в результаті дає можливість приймати більш зважені рішення щодо рівня платоспроможності підприємства. Крім того, в зарубіжних методиках враховуються ризики підприємства і прогнозні дані певних показників. Однак, через наявність множини якісних показників зарубіжні методики є більш складними, потребують використання спеціального інструментарію і носять певний суб'єктивний характер. Також більшість зарубіжних методик має практичну непристосованість до національних умов господарювання [1].

Недоліком українських методик є те, що вони спираються на достатньо велику кількість показників (частина з яких може свідчити про цілком задовільний рівень платоспроможності підприємства, а інші – навпаки знаходитися в критичній зоні), і при цьому не враховуються динамічні зміни та ризики підприємства, тому в результаті не можливо отримати інтегральну оцінку рівня платоспроможності підприємства. Нормативні значення багатьох коефіцієнтів не враховують фактичний стан економіки та фази ділового циклу. Відсутній єдиний підхід щодо рекомендованих значень. На основі окремих значень коефіцієнтів важко зробити однозначний висновок про платоспроможність, та отримати інтегроване значення, оскільки одні показники можуть знаходитись у критичній зоні, а інші бути цілком задовільними [2].

Питання, яку саме модель варто використовувати для проведення оцінки підприємств, залишається відкритим, адже немає жодних рекомендацій з цього

приводу. Аналітики, які займаються даним питанням, переважно, обирають ту модель, яка є їм більше до вподоби і мало пояснюють причини свого вибору.

Експертне оцінювання моделей дозволило виявити основні позитивні якості, якими повинна володіти модель оцінювання банкрутства господарюючого суб'єкта.

Основними якостями моделей оцінювання банкрутства, яки були відзначені експертами, насамперед названі простота розрахунків, під якою розуміється можливість використання моделі широким колом користувачів. Для здійснення оцінки ймовірності банкрутства за допомогою моделі достатньо провести короткий тренінг, який не потребує спеціального напряму підготовки економіста.

Наступна якість це невеликі витрати часу. Якість враховує необхідну кількість людино-годин для проведення аналізу ймовірності банкрутства. Вона включає в себе час не тільки безпосереднього проведення розрахунків і трактування результатів, але й час збору необхідних даних на досліджуваному підприємстві. Чим менші витрати часу передбачає та чи інша модель, тим більш привабливою вона здається.

Висока точність (за попередніми дослідженнями), ця якість враховує досвід попередніх досліджень, який дозволив отримати результати з високим рівнем точності. Чим вищою виявилася точність результатів розрахунків моделі, тим більш достовірними є зроблені висновки. Пріоритет віддається моделі з найбільш високою точністю.

Універсальність застосування. Наявність цієї якості в моделі означає, що її можна застосовувати до будь-яких підприємств незалежно від галузі, форми власності та організації бізнесу, а також країни знаходження суб'єкту.

Можливість врахування особливостей галузі. На відміну від попередньої якості, особливості даної полягають в тому, що модель повинна мати під собою декілька варіантів оцінювання результатів, які були б орієнтовані на певну галузь господарювання. Перевага надається тій моделі, критерії якої можна регулювати під певні особливості.

Доступність джерел інформації. Дана якість враховує доступність інформаційної бази для проведення дослідження ризику. Деякі методи потребують проведення додаткового збору матеріалів; інші дуже складно реалізувати через відсутність необхідних даних. Перевага надається моделям, в основі яких використовується інформація з фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. New Risk Based Capital Framework for Insurers in Singapore: Challenges and Opportunities.Deloit.2016.URL:https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/sg/Documents/financial-services/sg-fsi-new-risk-based-capital-framework.pdf (date of appeal: 19.06.20).

2. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені Наказом Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006 р. (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26 жовтня 2010 року № 1361). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06 (дата звернення: 19.06.2020).